

GHID

PRIVIND MONITORIZAREA EFECTIVELOR DE PORCINE ÎN VEDEREA SCĂDERII INCIDENTEI CODOFAGIEI

1. SCOP

Prezentul ghid conține recomandări pentru crescătorii de porci, pentru aplicarea Directivei 2008/120 CE a Consiliului de stabilire a normelor minime de protecție a porcinelor în ceea ce privește referitoare la monitorizarea cazurilor de codofagie, și pentru respectarea prevederilor Recomandării Comisiei 336 din 8 martie 2016 privind aplicarea Directivei 2008/120/CE a Consiliului de stabilire a normelor minime de protecție a porcilor în ceea ce privește măsurile vizând reducerea necesității codotomiei.

Astfel, potrivit Anexei I, Cap. 1, art. 8 din Directiva Consiliului 2008/120:

“Nici tăierea cozii, nici reducerea caninilor nu trebuie efectuate ca activități de rutină, ci numai în cazul în care există dovezi privind rănirea scroafei în timpul alăptării sau rănirea urechilor sau a cozilor altor porci. Înainte de a recurge la aceste proceduri, trebuie luate alte măsuri pentru a preveni mușcatul cozilor și alte obiceiuri ale animalelor ținând seama de mediul și de densitatea animalelor. Din acest motiv, condițiile de mediu sau sistemul zootehnic inadecvat trebuie schimbate”

În conformitate cu recomandarea Comisiei, prezentul ghid prezintă o serie de bune practici destinate să reducă necesitatea codotomiei, ca practică de rutină.

Deasemenea ghidul trece în revistă diferiți factori care contribuie la apariția codofagiei.

2. CE ESTE ȘI CUM SE MANIFESTĂ CODOFAGIA

Codofagia este un comportament agresiv, aberant al unui porc care se manifestă prin mușcături provocate la nivelul cozii altui sau altor porci. Această manifestare este un răspuns la o stare de plictiseală, stimulare insuficientă și frustrare, în asociere cu alți factori negativi care țin de condițiile de mediu și de modul de administrare a fermei.

Comportamentul anormal se poate manifesta înafară de mușcatul cozii, prin mușcături la nivelul urechilor, a parților laterale sau chiar al vulvei sau al

penisului altor porci. Cu toate acestea, codofagia este cea mai răspândită formă de comportament agresiv.

Codofagia are origine multifactorială reprezentată de o gamă largă de factori identificați ca riscuri, cum ar fi cei legați de mediu, de alimentație, de sistemul de creștere. Aceste riscuri variază de la lipsa unor materiale de îmbogățire adecvate, densitatea mare a animalelor, concurența pentru hrană și apă, regim alimentar neadecvat, stare de sănătate precară, condițiile de microclimat, dimensiunea efectivelor, amestecul de animale din loturi diferite.

3. FACTORI FAVORANȚI APARIȚIEI CODOFAGIEI

3.1 CONDIȚIILE DE MICROCLIMAT DIN ADĂPOST

Temperatura din adăpost constituie un element esențial în asigurarea confortului termic al porcilor, stiut fiind faptul că aceștia sunt extrem de sensibili la stresul termic. Un exces de căldură în adăpost determină porcii să caute suprafețe reci de pardoseală, aglomerându-se în număr mare pe suprafețe restrânse. Totodată, excesul de căldură determină o senzație excesivă de sete cu consecințe în asigurarea patului uscat de odihnă și umiditate excesivă în adăpost. Prin asigurarea unui nivel optim termic și ferit de curenți de aer, precum și al unui grad de umiditate corespunzător, porcii își manifestă instinctele native de explorare, de căutare a hranei și de a scurma.

Calitatea aerului din adăpost reprezintă un alt factor ce provoacă apariția problemelor respiratorii și implicit modificarea comportamentului natural al porcilor. Astfel, excesul de gaze nocive și de pulberi de praf, datorate unui sistem de ventilație necorespunzător, reprezintă condiții favorizante apariției comportamentului anormal al porcilor, cu manifestări ale fenomenului de canibalism prin mușcarea cozilor, urechilor, etc.

3.2 STAREA DE SĂNĂTATE A PORCILOR

Asigurarea unei stări de sănătate optime, în condițiile creșterii în sistem intensiv al porcilor, caracterizat prin grupuri mari de porci cazați într-un adăpost, reprezintă o cerință esențială pentru bunăstarea acestora. Pentru aceasta, este imperios necesar a fi aplicate măsuri preventive cum ar fi un program bine stabilit de vaccinare, supravegherea atentă a efectivului de animale în vederea depistării și izolării animalelor cu diferite afecțiuni.

3.3 FENOMENUL DE CONCURENȚĂ ÎNTRE ANIMALE

Apariția fenomenului de concurență, ca factor predispozant al manifestării canibalismului prin mușcarea cozilor, trebuie luat în considerare la analiza și măsurile ce trebuie implementate în combaterea acestui fenomen.

Ca și factori determinanți ai apariției concurenței între indivizii aceluiași grup, menționăm densitatea mare a animalelor, neasigurarea unui front de furajare și adăpare corelat cu numărul de animale din boxă, un program de furajare inadecvat, cu administrarea hranei la intervale de timp mari, lotizările frecvente care provoacă lupte pentru stabilirea ierarhiei în grupul nou format.

3.4 ALIMENTAȚIA

O contribuție majoră la apariția codofagiei o are alimentația deficitară sub raport nutrițional, în special deficitul de sodiu, de proteină totală sau de aminoacizi specifici cum ar fi triptofanul.

Schimbările bruște a calității hranei, în special în sensul diminuării nutrienților poate determina apariția codofagiei

Prin urmare este important sa se asigure un echilibru nutrițional în alimentație cu niveluri adecvate de sare și aminoacizi esențiali.

4. IMPACTUL CODOFAGIEI ASUPRA BUNĂSTĂRII PORCILOR

Codofagia începe printr-o mestecare ușoară a cozii fără vătămarea acesteia, urmată de o vătămare manifestată prin mușcături mai puternice, rănirea cozii și sângerare. Din cauza disconfortului și al durerii, porcul rănit devine mai activ, iar mirosul și gustul sângelui determină creșterea numărului mușcăturilor, porcii devenind agresivi.

De cele mai multe ori, fermierul sesizează apariția fenomenului de codofagie destul de tardiv, respectiv în faza când se produc sângerări și animalele devin mai active, mai agitate.

5. MĂSURI ÎN CAZUL APARIȚIEI CODOFAGIEI

Animalele rănite trebuie izolate și tratate imediat, în mod corespunzător. Se vor identifica porcii care mușcă, aceștia fiind izolați la rândul lor. Se va face o evaluare a factorilor favorizanți pentru identificarea celor responsabili de apariția fenomenului. Se vor lua măsuri imediate de remediere a acestora.

Monitorizarea ulterioară a animalelor va continua până la dispariția fenomenului.

6. SISTEMUL DE NOTARE AL GRADULUI DE VĂTĂMARE AL COZII

În funcție de gravitatea leziunilor la nivelul cozii, se evaluează scorul cu valori de la 0 la 2 după cum urmează:

Scor 0	Scor 1	Scor 2
		
Nu există semne de mușcături pe coadă	Există semne ale unor mușcături superficiale pe lungimea cozii, dar nu există urme de sânge proaspăt sau vreo inflamație (zonele roșii de pe coadă nu sunt considerate răni decât în cazul în care sunt asociate cu sânge proaspăt)	Pe coadă se poate observa sânge proaspăt și/sau există semne ale unei inflamații și infecții și/sau o parte a țesutului cozii lipsește și s-a format o crustă

În cazul în care în exploatațile de porcine se identifică la inspecția efectivului, animale cu leziuni de scor 1 sau 2, acestea vor fi izolate și se va proceda urgent la identificarea factorilor favorizanți ai acestui fenomen.

7. EVALUAREA RISCURILOR INCIDENTEI CODOFAGIEI

Pentru evaluarea gradului de risc al incidenței codofagiei intrun efectiv de porcine, se va utiliza monitorizarea următorilor indicatori, conform tabelului de mai jos:

Indicatori de bunăstare a animalelor utilizați la evaluarea riscurilor

criterii	Indicatori de natură neanimală	Indicatori de natură animală
Prezența mușcatului		*Creșterea incidenței leziunilor cozii și a comportamentului de mușcare a cozilor; * Poziția coborâtă a cozii; *Agitație sporită
Material de îmbogățire	Caracteristicile materialului: * sigur * comestibil * masticabil * explorabil * manevrabil Măsurile de administrare ar trebui să asigure: *interes continuu, accesibilitate *cantitate suficientă *curățenie	*Comportament explorator inadecvat (o rată scăzută de explorare direcționată către materialul de îmbogățire în comparație cu cea direcționată către accesoriile din țarc și/sau alți porci); Indicatori care arată că punerea la dispoziție a materialului de îmbogățire este necorespunzătoare: *Prezența cozilor mușcate; *Prezența unor leziuni grave ale pielii
Curățenie	Materiale murdare cu dejecții; Murdărirea țarcului.	*La scroafe intensificarea comportamentului de construire a unui culcuș *Incidență sporită a bolilor *Nivel ridicat de murdărie a animalelor
Confortul termic și calitatea aerului	Sunt prezente: *o temperatură extremă sau variabilă a aerului curenți de aer (rapizi); *un nivel ridicat de luminozitate; *un nivel ridicat de gaze nocive, de exemplu dioxid de carbon, amoniac.	*Simptome intensificate: *Gâfâit, frisoane; *Stare precară a corpului, stare precară a părului; *Agitație; *Ochi roșii; *Comportament modificat cu tendință de întindere pe jos, indicând disconfort termic.
Starea de sănătate	*Program de biosecuritate nesatisfăcător *Program de vaccinare inadecvat	Simptome intensificate: *Gâfâit, frisoane *Comportament cu tendință de întindere pe jos (perioade de repaus) *Tuse, strănut, ochi roșii *Diaree *Variații de creștere în cadrul

		grupului
Concurență	Numărul mare de animale pe metru pătrat de suprafață de podea Numărul mare de animale raportat la recipientele de alimentare Gestionarea precară a coabitării animalelor	Simptome intensificate: Leziuni ale pielii Agresivitate Agitație Stare precară a corpului
Alimentație	Modificări în compoziția alimentației Lipsa sodiului (sare) din alimentație	Simptome intensificate: Stare precară a corpului, diaree Stare precară a părului Agitație
Criterii	Indicatori de natură neanimală	Indicatori de natură animală
	Lipsa aminoacizilor din alimentație Lipsa hranei cu valoare energetică din alimentație	Comportament de căutare Ulcere gastrice Variații de creștere în cadrul grupului

8. CONSECINȚELE FENOMENULUI DE CODOFAGIE

Fenomenul de codofagie are un impact negativ din punct de vedere economic prin scăderea greutateii carcaselor, apariția de carcase sau părți ale acestora care trebuie confiscate din cauza abceselor. Acest comportament duce la deprecierea stării de sănătate și bunăstare a animalelor.

9. MĂSURI DE PREVENIRE A CODOFAGIEI

Fenomenul nu poate fi eradicat complet, dar prin introducerea de măsuri administrative adecvate acesta poate fi redus în mod considerabil.

Ca și măsuri administrative se va avea în vedere asigurarea unui microclimat corespunzător, în special în ceea ce privește calitatea aerului, a unei alimentații echilibrate, a unei stări de sănătate corespunzătoare precum și asigurarea de materiale de îmbogățire corespunzătoare.

10. CONCLUZII

Codofagia apare și în situația în care se practică tăierea cozilor și prin urmare codotomia ca practică de rutină nu rezolvă în totalitate problema mușcatului cozii.

O importanță deosebită în prevenirea apariției codofagiei o reprezintă respectarea parametrilor de microclimat, asigurarea unei rații alimentare echilibrată calitativ și cantitativ precum și a materialelor de îmbogățire optime.

**Cel mai important indicator de natură animală al bunăstării porcinelor este
prezența unei cozi buclată și intactă !**

